

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II PŽ-1762/88-2 od 6. 06. 1989.

Vijeće: mr. Veljko Vujović, mr. Andrija Eraković, prof. dr. Branko Jakaša

USKLADIŠTENJE ROBE — SNAŠANJE TROŠKOVA USKLADIŠTENJA

Založno pravo ostavioca — Troškovi čuvanja uskladištene robe koje snosi carinarnica — Skladištarinu je dužan platiti ostavilac robe u skladištu, bez obzira da li je ujedno i vlasnik te robe — Sama činjenica da je jedna osoba vlasnik uskladištene robe, ne stvara njenu obvezu da plati skladištarinu — Ni okolnost da se vlasnik obogatio ne utječe na ovu njegovu obvezu — Obveza ostavioca da plati skladištarinu prestaje u trenutku kada je robu predao carinarnici — Od tog časa carinarnica snosi troškove uskladištenja — Ova obveza carinarnice traje 45 dana od dana kada je robu preuzela pod svojim nadzorom — Skladištaru pripada založno pravo na uskladištenoj robi do trenutka dok je ne preda iz svojega posjeda.

Tužitelj je poduzeće luka, a tuženik je Država SFRJ Savezna uprava carina.

Tužitelj je dana 13. IX. 1980. godine primio na uskladištenje u slobodnoj carinskoj zoni 9,454.800 kg sivog sirovog željeza prispjelog brodom »Malsseina«, a prema dispoziciji RO »Interšped« Sarajevo broj 1/590 od istog datuma (list 54 spisa). Od te količine ostalo je neprodano 450 M/T, pa je RO »Interšped« Sarajevo obavijestila carinarnicu Kardeljevo dopisom od 4. XII. 1982. godine, da joj tu robu ustupa (list 36 spisa). Iznos dobiven prodajom (5,299.182,50 dinara) carinarnica Kardeljevo je uplatila u korist uvoznika »Generalexport« Beograd, ali pogrešno pa je taj iznos temeljem presude Okružnog privrednog suda u Beogradu broj XI P-2026/83 od 10. V. 1983. godine vraćen Državi SFRJ (tuženiku u ovoj parnici). Tužitelj čini nespornom činjenicu da je naplatio lučke usluge i troškove uskladištenja za vremensko razdoblje od 17. I. 1982. godine od tuženika, a za vremensko razdoblje od 20. IX. 1980, pa do 16. I. 1982. godine te troškove mu je platio »Generalexport« Beograd (list 25 spisa). Međutim, kako je uvoznik »Generalexport« Beograd

po presudi morao vratiti iznos dobiven prodajom robe tuženiku, to je ustao s tužbom zahtijevajući od tužitelja u ovoj parnici da mu vrati iznos koji je primio na ime skladišnine za vremensko razdoblje od 20. IX. 1980. pa do 17. I. 1982. godine. Stoga tužitelj smatra da je te troškove dužan platiti tuženik kome je roba ustupljena i kome je kao vlasniku robe pripao iznos dobiven prodajom.

Okružni privredni sud u Splitu je odlučujući o tako istaknutom tužbenom zahtjevu presudom broj X P-3379/84 od 22. listopada 1987. godine prihvatio tužbeni zahtjev naloživši tuženiku da plati tužitelju utuženi iznos s kamatama kao i parnične troškove u iznosu od 326.756 dinara.

U obrazloženju se navodi da tužitelj kao skladištar ima založno pravo na robu. Skladišninu treba platiti kako raniji vlasnik robe, a isto tako i kasniji vlasnik koji je istu stekao po nekom od osnova na koji način se stječe pravo vlasništva. Nije u pravu tuženik kad tvrdi da je on u obvezi prema tužitelju tek od 4. III. 1982. godine kada je stvarno preuzeo robu. Ovo iz razloga što je on robu kasnije prodao i time se okoristio, pa je u cijenu morao ukalkulirati i troškove uskladištenja. Založno pravo na uskladištenoj robi je pravo prema svim vlasnicima. U pogledu kamata sud smatra da tužitelju pripadaju kamate prema čl. 277. 1. Zakona o obveznim odnosima (Sl. l. SFRJ broj 29/78, 39/85 i 46/85, u daljnjem tekstu: ZOO).

Protiv te presude žali se tuženik pobijajući je u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev prihvaćen (toč. I. izreke) te u dijelu u kojem je odlučeno o parničnim troškovima (toč. III. izreke) zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353. st. 1. ZPP-a. Razloge žalbe nije obrazložio. Naknadno je tuženik uputio podnesak koji je predan na poštu 6. IV. 1988. godine, u kojem dopunjava navode žalbe. Međutim, pobijana presuda uručena je tuženiku 4. III. 1988. godine pa je dopuna žalbe podnesena nakon proteka roka za žalbu iz čl. 500. toč. 2. ZPP-a. Stoga je podnesak tuženika dopuna žalbe, od 6. IV. 1988. godine valjalo temeljem čl. 367. ZPP-a odbaciti kao nepravovremen.

U odgovoru na žalbu tužitelj predlaže da se odbije kao neosnovana i potvrdi presuda prvostepenog suda.

Drugostepeni sud je žalbu prihvatio iz ovih razloga:

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga iz čl. 365. st. 2. ZPP-a ovaj žalbeni sud nalazi da je ista nepravilna jer je donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje.

Prvostepeni sud je došao do zaključka da je tuženik dužan platiti skladišninu na temelju činjenice da tužitelj ima založno pravo na uskladištenoj robi, te da je tuženik postao vlasnik robe. Prema nalaženju ovoga žalbenog suda ni jedna ni druga činjenica nije relevantna za rješenje ovog spora. Pitanje vlasništva nije odlučno niti je točno da je vlasnik dužan platiti troškove uskladištenja.

Prema čl. 730. st. 1. ZOO, ugovorom o uskladištenju obvezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da poduzima potrebne ili ugovorene mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju, te da je preda na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu. Prema tome, naknadu je dužan platiti ostavodavac, a da li je on pri tome i vlasnik robe ili nije potpuno je bez značaja.

Tužitelj ima pravo zahtijevati naknadu od osobe s kojom je sklopio ugovor o uskladištenju. Ostavodavac se ne može osloboditi od obveze plaćanja naknade s tvrdnjom da on nije vlasnik robe. Skladištara se to ne tiče niti bi se promet mogao normalno odvijati ako bi skladištar svaki put morao ispitivati tko je vlasnik robe koja mu se daje na uskladištenje. Prema podacima u spisu, nalog za uskladištenje je dao ŽTO RO »Interšped« OOUR »Za unutrašnju i međunarodnu špediciju i skladištenje robe« Kardeljevo (dispozicija od 13. IX. 1980. — list 34 spisa). Prema tome ugovor o uskladištenju sklopljen je između te pravne osobe kao ostavodavca i tužitelja kao skladištara.

Pogrešno prvostepeni sud smatra da se tuženik, time što je prodao robu, okoristio i da je stoga dužan snositi troškove uskladištenja. Za odnose među strankama iz ugovora o uskladištenju to nema značaja. Ostavodavac je dopisom od 4. III. 1982. godine obavijestio carinarnicu Kardeljevo da joj prepušta 450 M/T željeza. Tim činom se međutim nije oslobodio obveze iz ugovora o uskladištenju. Za tužitelja kao skladištara je bez ikakva značaja da li je ostavodavac imao koristi od uskladištene robe ili je to imao netko treći. On je mogao robu baciti, pa bi opet bio dužan platiti troškove uskladištenja.

Troškovi čuvanja robe padaju na teret carinarnice samo od trenutka kad je preuzela robu koja joj je prepuštena, a skladištar stječe pravo prema carinarnici od dana kada je obaviješten o promjeni osobe ostavodavca. Prema čl. 398. st. 4. Carinskog zakona (Sl. 1. SFRJ broj 10/76 s kasnijim izmjenama) troškovi čuvanja obuhvaćaju stvarne troškove pohrane robe u carinskom magazinu, carinskom stovarištu, željezničko-carinskom magazinu i slobodnoj carinskoj zoni, te kod organa iz čl. 17. ovoga Zakona za vrijeme iz čl. 226. st. 1. i 3. ovog Zakona, a to je vrijeme ležanja robe nakon predaje carinarnici. Dakle, carinarnica preuzima brigu o čuvanju robe, a time snosi i troškove čuvanja od trenutka kad joj je roba predana.

Prema toč. 23/2. Odluke o načinu prodaje carinske robe i rasporedu sredstava dobivenih prodajom te robe (Sl. 1. SFRJ broj 35/76, 41/79, 18/82 i 65/85) troškovi čuvanja robe iz čl. 398. st. 4. Carinskog zakona čine stvarne troškove čuvanja, za vrijeme koje ne može biti dulje od 45 dana. Iz toga proizlazi da je tuženik od 4. III. 1982. godine kada mu je roba bila prepuštena, bio dužan snositi i troškove čuvanja robe, ali za najdulje 45 dana računajući od toga datuma u kojem je robu bio dužan prodati. Kako tužitelj zahtijeva naknadu za razdoblje od 20. IX. 1980. pa do 17. I. 1982. godine, to je očito njegov zahtjev neosnovan. Ovo jasno proizlazi također iz toč. 23. pod 3. stavka 2. cit. Odluke, prema kojoj, ako roba i nakon obavještavanja

carinarnice da joj se roba predaje ostaje u slobodnoj carinskoj zoni, iz sredstava dobivenih prodajom nadoknađuju se i ti troškovi. Radi se dakle samo o troškovima koji su nastali nakon obavještanja carinarnice da joj se roba predaje.

Činjenica da je tužitelj za potraživanja iz ugovora o uskladištenju imao založno pravo na robi (čl. 736. st. 2. ZOO) ne mijenja ništa na stvari. Tužitelju je pripadalo pravo da se naplati iz vrijednosti založene stvari, ali se on tim svojim pravom očito nije koristio. Vjerovnikovo pravo da se prvenstveno naplati iz vrijednosti založene stvari, prestaje prestankom njegovog posjeda (čl. 986. st. 1. ZOO). Tužitelj nije bio dužan predati robu iz svog posjeda sve dok ne budu namirena potraživanja iz ugovora o uskladištenju. Tužitelj se dakle mogao koristiti svojim založnim pravom i u smislu čl. 981. ZOO tj. prodati robu na javnoj prodaji. Naravno da bi roba morala biti u tom slučaju ocarinjena, a nije od značaja da li bi carinu platio tužitelj kao prodavalac ili bi ti troškovi bili prebačeni na kupca. Budući da je tužitelj predao robu carinarnici, on je izgubio posjed na robi pa prema tome izgubio je i založno pravo koje mu pripada kao skladištaru.

Cijeneći iz navedenih razloga da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, valjalo je žalbu tuženika uvažiti kao osnovanu i pobijanu presudu temeljem čl. 373. ZPP preinačiti, te tužitelja odbiti s tužbenim zahtjevom.

Andrija Eraković

Summary

WAREHOUSING OF CARGO — COSTS FOR STORAGE OF CARGO

According to Yugoslav law the owner of cargo stored in a warehouse is not liable to the warehouseman for paying storage dues. It is the duty of the person who placed the cargo in the warehouse to pay the storage dues. His obligation terminates after the cargo was delivered to the customs authorities for customs purposes. After that moment the custom authorities must pay the costs of storage of the cargo during a period of 45 days. The warehouseman has a possessory lien for its claim.